

Dijkhuis, 11 december 2011, derde advent

voorganger: ds G.J.A. Veening

Lezingen: Rechters 13 en Johannes 3:22-30

Preek:

Gemeente van onze Heer Jesus Christus.

Het krijgen van een kind is als een geschenk. Hoewel het wereldwijd gezien twee keer per seconde plaatsvindt, is het toch steeds weer bijzonder. Het krijgen van een kind is al helemaal een geschenk als er sprake is van onvruchtbaarheid. En de vrouw van Manoach was onvruchtbaar. Het wordt ons twee keer verteld. Onvruchtbaar was ze en had nooit kinderen gekregen. En de engel die haar bezoekt zegt het ook nog eens. Het is dus wel heel duidelijk. Onvruchtbaar, geen kinderen, zij zal geen moeder worden. Geen moeder worden betekent nogal wat, de mens die geen moeder wordt of vader wordt staat in Israël in zekere zin buiten de geschiedenis. De mens is altijd zoon of dochter van iemand en die is ook weer zoon of dochter van iemand. De mens in het Midden-Oosten weet vaak een hele rij voorouders op te noemen. Wie zelf geen kinderen krijgt zal niet voorkomen in die rij voorouders, want die zal geen voorouder zijn. Bovendien, als je leeft in een samenleving waarin geen sociale voorzieningen zijn voor kwetsbaren, dan zal je oude dag ook wellicht extra zorgen geven. Wie zal er voor je zorgen als je geen kinderen hebt die dat doen. Bovendien beleef je ook niet de vreugde van het ouderschap. Ze was onvruchtbaar, deze vrouw van Manoach en dan komt er het wonder. De engel vertelt haar dat ze zwanger zal worden en een zoon zal baren. En ze krijgt er direct een voorschrift bij: geen wijn en sterke drank, eet niets dat onrein is. Eet niets dat onrein is. Dat is een bijzondere opmerking. Dat geldt namelijk voor alle joden. Of betekent deze opmerking van de engel dat men het met de voedselwetten in die tijd niet zo nauw nam? En de opmerking over wijn en sterke drank is ook apart. In onze tijd wordt dat ook tegen zwangeren gezegd. Geen alcohol tijdens de zwangerschap, men weet in onze tijd dat die combinatie niet verstandig is. In de tijd van de engel was dat niet bekend. Zijn opmerking heeft alles te maken met de toekomst van het kind dat geboren zal worden. Dat kind zal een nazireeër zijn, toegewijd aan God, zijn haar wordt niet geknipt en alcohol moet ver van hem blijven. De geboorte van het kind wordt aangekondigd, zij mag een geschenk ontvangen. Deze onvruchtbare krijgt een geschenk, zodat haar onvruchtbaarheid voorbij is. Er zijn meer mensen die onvruchtbaar blijken te zijn. En soms geeft dat verdriet. Los van geslachtsregisters en dergelijke, wellicht ook los van de zorg om inkomen als men oud is geworden. Verdriet om dat wat er niet is. Niet elke onvruchtbaarheid gaat voorbij. In dit verhaal van de geboorte van Simson gaat de onvruchtbaarheid voorbij, niet iedereen kan dat nazeggen, niet iedereen krijgt het kind waarop vurig is gehoopt. Dat kan behoorlijk pijnlijk zijn. En toch kun je ook niet zeggen dat een leven zonder kinderen, zonder nageslacht, dat dat leven dus zonder vrucht is. Onvruchtbaarheid is niet hetzelfde als vruchteloos. Een mens kan op veel manieren vruchtbaar zijn, een mensenleven kan op veel manieren vrucht dragen. Kan een mensenleven vruchteloos zijn in Gods ogen? Kan dat überhaupt wel? Een vraag die niet zomaar te beantwoorden is, niet door ons mensen te beantwoorden is. Maar ik ben geneigd om te stellen dat een mensenleven in Gods ogen altijd vrucht draagt, ook als er in dat leven verdriet aanwezig is.

Het leven van de moeder van Simson wordt vrucht dragend. Het is overigens heel bijzonder om dit verhaal te lezen en te kijken naar de man-vrouw-verhouding. We horen niet de naam van de moeder van Simson, wel die van zijn vader. Manoach, trouwens zijn naam betekent rustplaats. Daarmee lijkt een patroon te zijn aangeboord, de man meer in het middelpunt dan de vrouw. Een patroon dat in meer bijbelverhalen aanwezig is. Maar hier is het bij nader inzien toch anders. De engel bezoekt in eerste instantie de vrouw en niet de man. De engel bezoekt ook in tweede instantie de vrouw en niet de man. Komt de man er dan bij, en spreekt hij met de engel, dan zegt de engel een paar keer zoiets als: zoals ik uw vrouw

gezegd heb. Het gesprek gaat in hoofdzaak tussen de engel en de vrouw. En als de engel weggegaan is, in de vlam van het offer opgestegen naar de hemel, dan is de man bang. We hebben God gezien, dit wordt onze dood. Men meende namelijk dat degene die op het punt stond te sterven God zou zien en ook andersom: wie God zag, wie een engel zag, die kon weten dat het laatste uur geslagen had. De opmerking van de man is dus niet zo raar. Maar zijn vrouw is wijzer, wijzer dan hij. Als God ons had willen doden, zo spreekt ze, dan had hij vast ons offer niet aanvaard en de beloften gedaan. Zij interpreteert de gebeurtenissen op een veel wijzere manier dan hij. Een mooi patroon in dit verhaal, de vrouw die wijzer is en meer centraal staat dan de man.

Zij krijgen samen een kind, een geschenk, dat alleen met open handen ontvangen kan worden. Een geschenk in de ware zin van het woord, een cadeau dat je krijgt. Je hebt het niet bewerkstelligd, je hebt het ook niet verdiend in de zin dat je er recht op hebt. Een cadeau dat heel dicht tegen het begrip genade zit. Genade is verwant met ons woord gratis. Je hoeft er niet voor te betalen, je kunt er ook niet voor betalen. Het komt naar je toe, je kunt het alleen maar ontvangen. Zo is dit kind voor hen een genadegift, zo zijn er meer genadegiften. Ons leven is een geschenk, een geschenk dat je alleen maar aan kunt pakken. Een geschenk waar je geen recht op hebt, je kunt het niet claimen. Ons leven is ons geschonken door God, door zijn liefde. En daarom zal een leven ook niet gauw vruchteloos zijn.

In deze tijd van advent leven we toe naar de kerst. Een kind is geboren, langgeleden. Dat kind was ook een geschenk, een geschenk van God. In de verhalen voor zijn geboorte komt ook naar voren dat het een wonder was dat hij kwam, zijn geboorte was volgens die verhalen niet een verdienste van een man. Dat kind begon een toekomst, tot op de dag van vandaag. Een geschenk uit de hemel. Toen hij doopte zei Johannes de Doper dat een mens alleen kan ontvangen wat hem door de hemel gegeven wordt. Dit kind dat door de hemel gegeven wordt, dat kun je ontvangen, je kunt het alleen maar ontvangen. Als een genadegave. Ons leven is in het licht van Gods genade, ons leven staat in het licht van zijn ogen. Amen.